

עין משפט ונר מצוה

קבט א מיי פ"ח מה' אסות הלכ' יח טוש"ע אה"ע ס' ג סעף טו:

א ב מיי פ"ח מה' אסות הלכ' ז ופט"ו הלכ' ג סמג עשין מח טוש"ע שס ס' יו סעף ז:

ג ב מיי פ"י שס הלכ' יא סמג שס טוש"ע שס ס' נה סעף ו:

ג ד מיי פ"ח שס הלכ' ט ופי"ב שס הל' ח סמג שס טוש"ע שס ס' יו סעף ט:

ד ה מיי פט"ו שס הל' ג סמג שס טוש"ע שס סעף ז:

ה ו מיי פ"ח שס הל' כח טוש"ע שס ס' גג סעף י:

ו ז מיי פ"ד שס הלכ' ח ט ופט"ו הלכ' יד' סמג לאוין פא טוש"ע שס סימן עו סעף ג וסי' לו סעף יז|:

ז ח מיי פ"ח שס הלכ' א טוש"ע שס סימן גג סעף יא:

ח ט מיי פכ"ד שס הל' טו סמג עשין מח טוש"ע שס סימן קטו סעף ד ה:

תוספות רי"ד

את עצמו פי' והגובר בא לשכנו על ערכו הקצוב לו בפרשה לפי שניו אין לו לגובר לא בכסות אשתו ולא בכסות בניו ולא בצבע שצבען לשמן ולא בסנדלים חדשים שלקח לשמן פי' אע"פ שלא לבשם עדיין כיון שלקח או צבען לשמן קנו אותם במתנה אילמא אין שמין לכסות אשה כשמואל א"ל רבא לרי"ג וכי מאחר דתנן מהני כותיה דשמואל אמאי ה"ל כותיה דרב א"ל לכעורה כשמואל נקטה. פי' לאדם כיצור שאינו מענין ומדקדק לפום הירשטא וראה לו כשמואל ס"ל מהני דעירובין אבל כי מצינא ביה שפיר ה"ל רבב מ"ט כי אקנו פי' אדעתא למיקם קמיה פי' ומתחבד בהן לפיכך אין לו בכסות אשתו וכו'. אדעתא למשקל ומיפק לא אקני לה. פי' כגון אלמנה שהולכת ונשאת לאחר: כלתי' דר' אלישוב הוה תבעה כתובה יומימי הות ממיטא לה לבדי' א"ל זילא מילתא דחזילי הכי לבישתתוה וביסיתתוה לכלוהו אתו למקיה דרבינא א"ל ה"ל כותיה דרב דאמר אלמנה שמין מה שעליה: ההוא דאמר דנוביא לברת פי' שכ"מ היה וצוה שיתנו מכסיו דנוביא לבתו והי' קצובים להון בני דנוביא כמה מלובישים כמה קשרי הראש וזה דנוביא פי' שבשעת צוואה היתה הדנוביא נקחת במאמים ועכשיו נקחו במנה: אר"א ב"א פורגא לימתי. פי' הרווח ואע"ג דא"ל כי אמר אביה למיכת לה דנוביא מידע דיו במאמן מובטא ומאמן וזי שבק לה השתא נמי כי לו שיתנו לה מאמן וזוי אפי' ל"ל אלא דנוביא הנקחת במנה וזו"ה נמי אם הוקרה הדנוביא שתייבים לקנות לה הוקרים כפי מה שמכרים עכשיו: ההוא

נדר: נערה שנתפתתה פרק רביעי כתובות

ארבע מאה זוזי מן חמרא לברתא. וא"ז דפסקה התקבל (גיטין דף סה:). גבי גניבא יולא בקולר הוה כי נפק אמר הבו ארבע מאה זוזי לרבי אבינא מחמרא דהרפניא וקאמר התם (דף סו.) דלא קנה רבי אבינא דחמרא לא קאמר דמי חמרא לא קאמר אלא מחמרא קאמר ואין סביר לחלק בין מחמרא למן חמרא ויש לומר דהתם נמי מסיק מחמרא לייפות את כחו: **דנייחד** לא **ארעא** לבוונה. אע"ג דלעיל (נב:) נתחרט ר' יוחנן על מה שהשילן ענה הכא אין גנאי כיון דדעתה תלוי אס תרצה לקבל: **למוזנות** ריבה לא **מוזנות** בו'. מימה דפ' המקבל (ב"מ דף קד:) מסיק דלא שגא אמר לכתובתה ל"ש אמר בכתובתה ארבע מאה זוזי דליתין מאתן גבי הבו לה ארבע מאה זוזי לצדתי ויש לומר דהכא דווקא לפי שהיא מוחזקת במוזנות אמרינן למוזנות ריבה לה מוזנות אבל התם אין הצט מוחזקת אי נמי התם לא הוה ליה למימר אלא הבו לה ארבע מאה זוזי ומדקאמר לכתובתה משמע דעס של צעל קאמר דליהוי ארבע מאה זוזי אבל הכא דנריך לפרש למוזנות יש לחלק: ‏

‏ הדרן עלך נערה

אף על פי. אם רצה להוסיף אפי' מאה מנה מוסיף. מימה

דעכשיו נהגו שטומצ חתן לכלה מאה ליטרין אע"פ שאין לו שזה פרוטה דצלמלא כשיש לו הוא משעבד נכסיו לזה החזו והואיל נתמחייב אפילו נאצדו אלו הנכסים וקנה אחריס הם משמעצדים אע"פ שאין אדם מקנה דבר שלא צא לעולם מ"מ אדם משעבד דבר שלא צא לעולם כיוון דכתב דועמדת אנה למיקני כדאמרינן במי שמת (ב"צ קט.) ושם) אבל אותו שאין לו היאך ישמעבד נכסיו שיקנה אחרי כן כיון שלא נתמחייב לה היינו דבר שלא צא לעולם ושאל ר"י לרבי אליהו והשיב לו דמצינו כענין זה בפרק השוכר את הפועלים (ב"מ דף נז.) ושם) דמינא מתנה שומר חנם להיות כשאל ופרין בנאי דצברים ומשני בשקנו מידו משמע צכל ענין אע"פ שאין מקנה לו שום נכסים אלא שמשעבד גופו לזה החזו מעתה

ולכשיהיו לו נכסים חל שעצודו מעתה ואין זה קנין דברים צעלמא דקנין דברים לא הוי אלא כהיא דריש צבא צבאר' (דף ג.) שקנו מידם לחלוק חצר שאין זה דין חלוקה אבל מה שמשעבד גופו להתמחייב לדבר זה משמעבד ואין זה קנין דברים צעלמא וי"מ דכיון דכותב סתמא שיהיו כל נכסיו אחרתא למה לא נתחייב הרי הודה שיש לו נכסים ואע"פ שאנו יודעים שאין לו הודאת צעל דין כמאה עדים דמי ומטעם זה אור"ת שכותבין בהרשאות והקינתי

לו ארבע אמות קרקע צחרי אע"פ שאנו יודעים שאין לו קרקע כיון דמודה שיש לו הודאת צעל דין כמאה עדים דמי: **למורדת**. אליצא דר' יוסי לא אינטריך דאפי' לא הוי תנאי כתובה פומת לה דהא אמר לקמן צמתינ' לעולם פומת והולך שאס נפלה לה ירושה ממקום אחר חוזר וגובה ממנה אלא לרצנן אינטריך שאינו פומת אלא כתובה דתוספת נמי

ככתובה: **ולפוגמת**. אינטריך דאס פגמה בכתובה לא תגבה גס התוספת אלא בשצועה אפי' היתה הכתובה צטטר אחד והתוספת צטטר אחר': **ולתובעת**. פירש בקונטרס שאס תצעה תוספת שאין לה מוזנות ולא יתכן פירושו אליצא דרצנן דאמרי לקמן בפרק אלמנה (דף לו:) משכנה או נתנה מקצת כתובהה יש לה מוזנות אלא יש לפרש ולתובעת שאס תצעה מנה מאמים ושיירה תוספת דיש לה מוזנות כיון דתנאי כתובה ככתובה הרי לא תצעה כי אס מקצת כתובה: **ולעוברת** ע"ד דת. דהואיל והפסידה בכתובה הפסידה נמי תוספת ואף על גב דצממאלנת ושניה ואילוניות אין להן כתובה ויש להן תוספת התם היינו טעמא דמתחלה כשכתב תוספת לאו אדעתא דכתובה כתב לה דהא יודע שאין לממאלנת ושניה הלכך תוספת דכתב לה מתנה צעלמא כתב לה ולא שייכא לכתובה כלל ואילוניות נמי תוספת דכתב לה מתנה צעלמא מחמת חיצת לילה הראשונה ואפילו תמאלא איילוניות הואיל ולא פירש אבל הכתובה עצמה הואיל ואינה תלויה בכתיבתו אין דעמו לכותבה אלא כמו שחייצוהו חכמים אס אינה איילונית

נדר: נערה שנתפתתה פרק רביעי כתובות

ארבע מאה זוזי מן חמרא. משמע אותו יין יהא משועבד לכך אבל היין עצמו לא אמר ליתן לה כדמיו של יום הלאוהא: **מפסדה מוזני**. מרצה לאכול: **דנייחד** לה. צוולאת שביז מרע וצעדים אולי מקבל עליה דאפי' גבי כתובה תנן

(פאה פ"ג מ"ו) הכותב כל נכסיו לצניו וכתב לאשתו קרקע כל שהוא אצדה כמותה רבי יוסי אומר אס קבלה עליה אע"פ שלא כתב לה. לישנא אחרینא דהוי ליה כמחלק נכסיו על פיו ונתן שאר הנכסים לצניו והוה להו משעבדי * ואין הצנות והאשה ניזונות ממשעבדי: **כל שכן שריצה** לה מוזנות. אס אמר קרקע זו למוזומיך אין זה אלא אס לא יתנו לך מוזנות מרווחים אלא מלומנמים טלי קרקע זו להעדפה דאי לשעבדה למוזומיה הרי כל נכסיו משועבדים לך: **שנגדי**. אטש טעריי ורואי לחלוק עלי: **צמונות**. צחזו מוזנות שיש לך עלי משמע שזו תהא פרעון לך:

‏ הדרן עלך נערה

אף על פי. אס רלס. בגמרא פריך פשיטא: **שלא כתב לה**.

תוספת דמדעתו אלא על מנת לכונסה: **והיא כותבת**. אע"פ שלא נתקבלה מוחלת וכותבת צלשון שוכר:

גב' רלס לפסוד לא קסני. אי תנא לכתוב לא הוה שמעינן מינה שיהיה התוספת קרוי כתובה אלא כמתנה מדעתו ואין שס כתובה עליו השתא דתנן להוסיף משמע נוסף על הכתובה שתקנו חכמים ושס כתובה עליו גס הוא מסייע ליה כו': **סנאי כתובה**. תוספת שהוא מתנה להוסיף לה וכן מוזנות וכל הנך דתנן צפרקין דלעיל: **למורדת ולמוחלת**. מוכרת כתובתה או מוחלת בכתובה ממלה ומכרה את הכל לפי שהכל קרוי כתובה ולא אמרינן לא מיקרי כתובה אלא מנה מאמים: **למורדת**. דתנן צפרקין (לקמן סג.) המורדת על צעלה פומתא לה מכתובתה כו' עד מתי הוא פומת עד כנגד כתובתה לא תימא כנגד מנה מאמים לחודייהו אלא אף התוספת פומתין והולכין: **ולפוגמת**. צפרק הכותב (לקמן פו.) מן הפוגמת בכתובה לא תפרע אלא בשצועה אס פגמה תוספת נמי שאמרה לשס פרעון

התוספות התקבלתי דינר אף זו פוגמת בכתובה היא ואס טוען צעלה התקבלת כל בכתוביך לא תפרע אלא בשצועה: **לפוגעת**. שאמרו חכמים התוצעת בכתובה צב"ד אין לה מוזנות תוצעת תוספת נמי אין לה מוזנות: **עוצרם על דת**. צפרק המדיר (לקמן עב.) שאמרו עליה תלא שלא בכתובה לא תימא בכתובת מנה מאמים אבל תוספת מתנה צעלמא הוא לא הפסידה: ‏

‏ לשבח

התוספות התקבלתי דינר אף זו פוגמת בכתובה פומת לה דהא אמר לקמן צמתינ' לעולם פומת והולך נמי פירשוו אליצא דרצנן דאמרי לקמן בפרק אלמנה (דף לו:) משכנה או נתנה מקצת כתובהה יש לה מוזנות אלא יש לפרש ולתובעת שאס תצעה מנה מאמים ושיירה תוספת דיש לה מוזנות כיון דתנאי כתובה ככתובה הרי לא תצעה כי אס מקצת כתובה: **ולעוברת** ע"ד דת. דהואיל והפסידה בכתובה הפסידה נמי תוספת ואף על גב דצממאלנת ושניה ואילוניות אין להן כתובה ויש להן תוספת התם היינו טעמא דמתחלה כשכתב תוספת לאו אדעתא דכתובה כתב לה דהא יודע שאין לממאלנת ושניה הלכך תוספת דכתב לה מתנה צעלמא כתב לה ולא שייכא לכתובה כלל ואילוניות נמי תוספת דכתב לה מתנה צעלמא מחמת חיצת לילה הראשונה ואפילו תמאלא איילוניות הואיל ולא פירש אבל הכתובה עצמה הואיל ואינה תלויה בכתיבתו אין דעמו לכותבה אלא כמו שחייצוהו חכמים אס אינה איילונית

אבל עוצרת על דת דמעיקרא תוספת אדעתא דכתובה כתב לה כשקנסוה בכתובה קנסוה גס בתוספת:

‏ ולשבח

מסורת הש"ס

א) [לקמן פד:]. (ג) לעיל מז. לקמן פט: בי"מ ז:.(ג) לעיל נה., (ד) [פסחים פב. וש"י,]. (ס) גירסת רש"ל, (ו) [לקמן קד:]. (ז) [וש"י מוסי' ב"ק קד: ד"ה אגב ומוס' ב"ב מד: ד"ה דלא], (ח) [אבל אס הכל צטטר א"י אפי' אין תנאי בכותבה ככתובה נשבעת על הכל דהא צמונש שאר טענות נמי אינא צצועה. ת"י,].

‏

גליון הש"ס

רש"י ד"ה דנייחד תל וכו' ואין הצנות והאשה ניזונות מפשעבדי. עיין לעיל דף מט ע"ב שס"י ד"ה מיצטעל וז"ע:

‏

מוסף רש"י

שבנגדי. שקל כמותי (לקמן טז).

הדרן עלך נערה שנתפתתה

גובה את הכל. בין כתובה של תנאי צ"ד דהיינו מנה לאלמנה ומאמים לצולה, בין תוספת (ב"מ יז:).

‏

תוספות רי"ד (המשך)

אע"פ שאמרו בתולה גובה מאמים ואלמנה מנה אס רצה להוסיף אפילו מאה מנה יוסיף בתאלמנה או נתגרשה בין מן האירוסין בין מן הנשואין גובה את הכל ראבי"ע אומר מן הנשואין גובה את הכל ראבי"ע אומר מן הנשואין גובה מאמים ואלמנה מנה שלא כתב לה אלא ע"מ לכונסה. פי' בתאלמנה וכו' יבאי דקדים וכו' לה תוספת מן האירוסין ופי"ה אמר ת"ק וגובה את הכל דכיון דכתב לה הכל לפי תנאו והא דאוקימנא לעיל ה"ל א' זה וא' זה מן הנשואין ה"מ לטרוך לקוחות מומן נשואין שלא כתב לה אחירותא אלא משעת חופה ואילך אבל מן החתונות גובה אף מן האירוסין וז"א פליג ואמר דמן האירוסין לא גביא אלא מנה מאמים ולא תוספת שלא כתב לה תוספת מן האירוסין אלא ע"מ לכונסה וזה שכתב לה מן האירוסין כדי להבטיחה שכן הוא עתיד להוסיף לה אבל מנה מאמים גביא בין אם נאמר שיש כתובה לארסה בתנאי צ"ד ע"ג דלא כתב לה בין אם נאמר דוקא שכתב לה שאין לוהו שם לא כתב לה אלא ע"מ לכונסה שהדבר ידוע שאם יכניסנה ליה מנה מאמים ולמה כתב לה מקודם לכן אילולי שתגבה לכן כמה יוסיף לה אם יכנס: פשיטא פי' ובמאי דתנן בפ"ק ב"ד של חנים היו גובין לכתולה ד' מאות וזו ולא מיתור בידם חכמים לא אמרינן פשיטא שזן היו כותבין לכתולה ד' מאות וזו והוא נראה שמוסיפים על דברי חכמים ואורכה הי' ראוי למחות בידן אבל זה שאינו כותב לכתולה אלא מאמים כדברי חכמים אם וצוה להוסיף משלו פשיטא שהוא יכול להוסיף מ"ד קריתא הוא דעבדי רבנן שלא לבייש את מי שאין לו קמ"ל. פי' מנה מאמים אין טפי לא שלא לבייש את מי שאין לו להוסיף קמ"ל אם וצוה להוסיף וכו': דעה לכתוב לא קתני אלא רצה להוסיף. פי' אי הוי חני לכתוב לא הוה שמעי' מינה שתהא התוס' קרויה כתובה אלא במתנה מדעתו ואין שם כתובה עליו השתא דתנא להוסיף משמע נוספת על הכתובה שתקנו חכמים ושם כתובה עליו גס הוא. מסייע ליה לר"א דאמר ר"א תנאי בכתובה. פי' התוס' בכתובה דמי פי' דכי היכי דאמרת לעיל לא כתב לכתולה מאמים ולא למנה מנה חייב תוספת נמי כיון דאמר הכי והכי אוסיף לה אע"פ שלא כתב לה חייב.